

XIX. BÁNYÁSZATI SZAKIGAZGATÁSI KONFERENCIA

Előadás:

**A hazai külszíni bányászat egyes aktuális kérdései a
jogszabályi változások tükrében**

Dr. Jean Kornél

ügyvéd, a Magyar Bányászati Szövetség Jogi Bizottságának alelnöke

2015. május 14.

I. Külszíni bányászat területi igényének biztosítása

I.1. Tulajdonszerzés mező-, erdőgazdasági hasznosítású földön – általános áttekintés

Forrás:

- a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló **2013. évi CXXII. törvény**
- a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló **2013. évi CCXII. törvény**
- a termőföld tulajdonjogának megszerzését vagy használatát korlátozó jogszabályi rendelkezések kijátszására irányuló jogügyletek feltárásáról és megakadályozásáról **2014. évi VII. törvény**

Tárgyi hatály:

A föld fekvésétől függetlenül az ingatlan-nyilvántartásban szántó, szőlő, gyümölcsös, kert, rét, legelő (gyep), nádas, erdő (illetve az Országos Erdőállomány Adattárban kivett, de jogi jelleg szerint erdőként nyilvántartott terület) és fásított terület művelési ágban nyilvántartott földrészlet.

Alanyi feltételek:

1. Föld tulajdonjogát a törvény eltérő rendelkezésének hiányában **földművesnek** minősülő (!), földműves **nyilvántartásba vett** (!), **belföldi természetes személy** és **tagállami állampolgár** szerezheti meg.

Jellemző kivételek:

- közeli hozzátartozók közötti jogügyletek
- 1 ha alatti föld tulajdonjogának megszerzése az ügylet tárgya
- egyház, jelzálog-hitelintézet, települési önkormányzat
- Magyar Állam

2. Tulajdonszerzés feltétele a kötelezettségvállalás a föld használatára, illetve a használat másnak át nem engedésére (kivéve pl. közeli hozzátartozó részére, vagy érdekelttségbe tartozó mg-i termelőszervezet részére), tartózkodás a más célú használattól (5 év)

3. A tulajdonszerzőnek nem állhat fenn jogerős határozattal megállapított földhasználati díjtartozása.

Mennyiségi korlátozások:

Földszerzési maximum (tulajdon és haszonélvezet) 300 ha azzal, hogy az azonos hrsz. alatt nyilvántartott kivett terület területnagyságát is be kell számítani a területszámítás során.

Birtokmaximum (már birtokban lévő föld területnagyságának beszámításával) 1200 ha, Kedvezményes birtokmaximum (állattartó telep, vetőmag előállító) 1800 ha.

Kivételek:

Földszerzési maximum túlléphető

- a 2014. május 1-ig meglévő föld kisajátítási kártalanításából vásárolt föld
- a fennálló közös tulajdon megszüntetését követően a tulajdonostárs tulajdoni hányadának megfelelő föld
- a házastársi vagyonközösség megszüntetése során a volt házastárs nevében lévő föld mennyiségével.

Engedélyhez kötöttség, egyéb biztonsági előírások:

- föld tulajdonjoga átruházásához a törvényben írt kivételekkel a mg-i szakigazgatási szerv (kormányhivatal) és a helyi földbizottság (jelenleg még mg-i kamarák) engedélyéhez kötött
- biztonsági kellékekkel (biztonsági okmány) rendelkező, papír alapú ügyletkötés

Törvényes elővásárlási jog:

Fő szabály:

Törvény 18. §-a által rögzített sorrendben elővásárlási jog illeti meg elsősorban a **Magyar Államot**, a **földet használó földművest** (helyben lakó szomszéd, helyben lakó, 20 km-es körzetben lakó), a **helyben lakó szomszéd földművest**, helyben lakó földművest, 20 km körzetben lakó földművest.

Kivételek:

A Magyar Állam és a földet használó földműves kivételével a további jogosultakat megelőzi a törvényben meghatározott esetekben **(i)** az állattartó telepet üzemeltető földműves, **(ii)** a **földrajzi árujelzéssel eredetmegjelöléssel** ellátott termék, vagy **ökotermék** előállító földműves.

A Magyar Állam kivételével a közös tulajdoni hányad harmadik személy részére történő eladása esetén a további jogosultakat megelőzi a **földműves tulajdonostárs**.

Csoporton belüli sorrend:

- családi gazdálkodó
- fiatal földműves
- pályakezdő gazdálkodó

Egybefoglalt adásvétel: akkor van rá lehetőség, ha a földek egymással szomszédosak, vagy egy mg-i üzemenközpontozhoz tartoznak.

Kivételek az elővásárlási jog alól:

- közeli hozzátartozók közötti adásvétel
- ügylet célja a közös tulajdon (teljes) megszüntetése
- föld támogatás feltételeként más földműves részére történő adásvétele
- önkormányzat a tulajdonszerző

Eljárásrend:

Szerződéskötéstől számított 8 napon belül a **jegyzőnek** meg kell küldeni közzététel céljából a szerződést és azt közvetlenül is közölni kell az egyéb elővásárlásra jogosultakkal is.

Kifüggesztés időtartama 60 nap, ez alatt személyesen kell átadni a joggyakorlásról szóló (kötelező tartalmi elemek) és egyéb nyilatkozatokat (lsd.: Alanyi feltételek).

A jegyző 8 napon belül továbbítja az iratjegyzéket a **mg-i igazgatási szerv** részére.

Mg-i szakigazgatási szerv 15 napon belül előzetes vizsgálat keretében hoz döntést a jóváhagyás megtagadásáról, ha a szerződés alapvető jogszabályi előírásokat sért.

A Mg-i szakigazgatási szerv ezt követően megkeresi a **helyi földbizottságot**, amely 15 napon belül adja ki a szerződés jóváhagyásával kapcsolatos – kötelező érvényű (vétó!) - állásfoglalását (cél: szerződéskötés lehetséges szubjektív jogsértő elemeinek kiszűrése).

Mg-i szakigazgatási szerv a helyi földbizottság döntésével ellentétesen 15 napon belül maga is jogosult ezt követően megtagadni a jóváhagyást, ha jogsértő helyzetet észlel.

Jogorvoslat:

A helyi földbizottság döntésével szemben a képviselő-testületnél, mg-i igazgatási szerv döntésével szemben bíróság előtt.

I.2. Föld jogellenes megszerzésének, használatának törvényi szankciói

- Ha szerzéshez vállalt használati kötelezettséget nem tartja be a szerző fél, a mg-i igazgatási szerv **(i)** határidővel felszólítja a tulajdonost, majd **(ii)** mulasztási bírságot alkalmaz akár ismételt is, végül **(iii)** 6 hónap eredménytelen elteltével kényszerhasznosításba adásról intézkedik.
- A törvénnyel megállapított szerzési korlátozásba, tilalomba ütköző **szerződés semmis**, nincs részleges érvénytelenség (ez a szabály a tulajdonjog megszerzésének a hatályával kapcsolatos rendelkezésekre is kiterjed).
- Az ügyész a föld tulajdonjogának megszerzését (vagy használatát) korlátozó jogszabályi rendelkezések kijátszására irányuló szerződés, szerződéses kikötés semmisségének megállapítása iránt pert indíthat. Ebben indítványozza, hogy a bíróság a jogüggyellett érintett termőföld tulajdonjogát az **állam javára** ítélje meg (**térítésmentesen**), ha megállapítható, hogy a jogüggyellett a termőföld tulajdonjogának megszerzését korlátozó jogszabályi rendelkezések kijátszására irányult, a termőföldet annak tulajdonosa a rendelkezési jogának fenntartása nélkül a tulajdonjogot szerezni kívánó fél birtokába bocsátotta, és az ezért kapott ellenszolgáltatás fejében tulajdonosi jogainak gyakorlásáról a tulajdonjogot szerezni kívánó fél javára véglegesen lemondott. A **semmisségből eredő követelés**, ideértve a nyújtott szolgáltatás visszatérítésére irányuló követelést is (vétélár) **bírósági úton nem érvényesíthető**. A vonatkozó törvényt a hatályba lépését megelőzően kötött szerződésekre is alkalmazni kell (hatály).
- A Btk. büntetőjogi törvényi tényállásként határozza meg (Mező- és erdőgazdasági hasznosítású föld jogellenes megszerzése)

„... Aki

a) *mező- és erdőgazdasági hasznosítású föld tulajdonjogának megszerzése,*

b) *mező- és erdőgazdasági hasznosítású földre vonatkozó haszonélvezeti jog vagy használat jogának alapítása*

céljából az ezekre vonatkozó jogszabályi tilalom vagy korlátozás kijátszásával semmis szerződést köt, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki

a) *mező- és erdőgazdasági hasznosítású föld tulajdonjogának megszerzésére,*

b) *mező- és erdőgazdasági hasznosítású földre vonatkozó haszonélvezeti jog vagy használat jogának alapítására*

vonatkozó jogszabályi tilalom vagy korlátozás kijátszásával általa kötött semmis szerződés leplezésére létrehozott megállapodás alapján mező- és erdőgazdasági hasznosítású földet használ, illetve szedi annak hasznait, ha súlyosabb büncselekmény nem valósul meg, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. ...”

I.3. Törvény erejénél fogva megszűnő haszonélvezeti és használati jog, egyéb hatálytalanná váló kötelezettségvállalások

- a 2014. április 30-án fennálló, határozatlan időre szóló, vagy 2014. április 30-át követően lejárt határozott időtartamú, **nem közeli hozzátartozók között** szerződéssel **alapított haszonélvezeti és használati jog 2014. május 1-én** a törvény erejénél fogva **megszűnt**.
A haszonélvezeti és a használati jog vagyoni értékű jogok, amelyek megszűnésével a föld tulajdonosa vonatkozásában jogalap nélküli gazdagodás következett be, amely értékével az érintett feleknek el kell számolnia. A jogalkotó tájékoztatása szerint e körben jogszabályban rögzített elszámolási szabályok nem kerülnek rögzítésre, így azokat várhatóan a bírói gyakorlat fogja kialakítani. Az elszámolás során nyilvánvalóan figyelembe kell majd venni pro és kontra a vagyoni értékű jog megszerzésére fordított kiadásokat, a jog fennállásának az eredeti és a megszűnéséig terjedő időtartamát, a jog jogosultjának addigi térülését, stb.
- **Semmis** a föld használati jogának az átengedéséről szóló olyan szerződés, amelyet a fenti vagyoni értékű jog **jogosultja a haszonélvezeti jog megszűnését követő időtartamra** kötött. Ez a rendelkezés a törvény erejénél fogva megszűnő haszonélvezeti jog visszaélészerű gyakorlását hivatott megakadályozni.
- A fenti haszonélvezeti jog jogosultja által korábban kötött föld használati jogosultságának az átengedéséről szóló szerződés 2014. szeptember 1-én (mg-i gazdasági év vége) a törvény erejénél fogva megszűnt. A törvényhozó szándéka az volt, hogy a mezőgazdasági év folyamán megszűnő haszonélvezeti jog miatt ne nehezítse tovább a jogosult és a föld használója, valamint a föld tulajdonosa közötti elszámolást.
- 2014. május 5-én minden olyan **szerződés, szerződéses kikötés és kötelezettségvállalás hatálya megszűnt**, amely a felek rendelkezése szerint a földre vonatkozó jogszabályi **tilalmak és korlátozások megszűnése esetére** (pl.: akkor lép hatályba a szerződés, a megszűnik valamely szerzési tilalom, korlátozás) **vagy ennek feltételével állt volna be** és egyébként nem minősül semmisnek. Az ilyen szerződésből **jogot, követelést, vagy bármely más igényt érvényesíteni nem lehet**. Ez tipikus zsebszerződéses rendelkezések ellen irányuló rendelkezése az Átmeneti törvénynek.

I.4. Más célú hasznosítás, újrahasznosítás bányászattal összefüggő egyes különös szabályai

Forrás:

- a termőföld védelméről szóló **2007. évi CXXIX. törvény**

Általános áttekintés:

Termőföld (megj.: jelentése gyakorlatilag megegyezik a Földforgalmi törvény szerinti mező-, erdőgazdasági hasznosítású föld jelentésével) más célú hasznosításának minősül a termőföld olyan időleges vagy végleges igénybevétele, amellyel a termőföld a továbbiakban **mezőgazdasági hasznosításra** időlegesen vagy véglegesen **alkalmatlanná válik**.

Az **ingatlanügyi hatóság engedélyével** lehet termőföldet más célra hasznosítani. Az engedély hiánya esetén a más hatóságok által kiadott engedélyek nem mentesítik az igénybevevőt az e törvényben foglalt jogkövetkezmények alól. Az ingatlanügyi hatóság engedélye nem mentesít a szükséges más hatósági engedélyek megszerzésének kötelezettsége alól.

Termőföldet más célra csak kivételesen - elsősorban a gyengébb minőségű termőföld igénybevételeivel - lehet felhasználni.

A külfejtéses bányászati tevékenység végzéséhez szükséges termőföld végleges más célú hasznosításának engedélyezésére vonatkozó egyes különös szabályok

A külfejtéses bánya létesítéséhez szükséges termőföld végleges más célú hasznosításának engedélyezése iránti kérelmet a **bányavállalkozó nyújthatja be**.

A kérelemnek tartalmaznia kell a tevékenység megszüntetését követően a **terület helyreállításának**, természeti környezetbe való visszahelyezésének **tervezett módját** is.

Külszíni bánya létesítése céljából **kizárólag átlagosnál gyengébb minőségű termőföld** végleges más célú hasznosítása engedélyezhető, de még ebben az esetben sem engedélyezhető a termőföld végleges más célú hasznosítása ilyen célra, ha a kérelemmel érintett település **külterületén lévő földrészetek összterületének 25%-át** meghaladja az ilyen célból már igénybevett és az ilyen célra felhasználni engedélyezett, de még igénybe nem vett termőföldek együttes területe.

Ha a végleges más célú hasznosítással érintett területet a jogosult a bányafelügyelet jogerős határozata alapján úgy állítja helyre, hogy ennek eredményeként a végleges más célú hasznosítással érintett terület egésze vagy annak egy része a termőföld védelméről szóló törvény szerinti újrahasznosítása valósul meg, a jogosult köteles az **újrahasznosítást az ingatlanügyi hatóságnak** bejelenteni.

Az újrahasznosítás jogerős elfogadását követő 60 napon belül a **földvédelmi járulék 50%-ának megfelelő összeg megfizetése igényelhető** feltéve, ha korábban az igénybevevő maradéktalanul megfizette a kiszabott földvédelmi járulékot.

A kérelem kötelező különös mellékletei: **(i)** talajvédelmi terv (NÉBIH névjegyzékében szereplő szakértő által készített), **(ii)** hegybírói igazolás arról, hogy az ingatlan nem tartozik borszóló termőhelyi kataszterbe, vagy a hegybíró hozzájárulása.

Termőföldön végzett tájrendezés

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény értelmében a bányavállalkozó köteles azt a külszíni területet, amelynek használhatósága a bányászati tevékenység következtében megszűnt vagy lényegesen korlátozódott, a műszaki üzemi tervnek megfelelően, fokozatosan helyreállítani, és ezzel a területet újrahasznosításra alkalmas állapotba hozni vagy a természeti környezetbe illően kialakítani.

A termőföld védelméről szóló törvénnyel összhangban az újrahasznosítást fő szabály szerint az ingatlanügyi hatóság fogadja el. Bánya esetén a közigazgatás átalakításáig a bányafelügyelet rendelkezett hatáskörrel erre, az új szabályozás értelmében az illetékes **Kormányhivatal Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztálya, Bányászati Osztálya**.

Ezt követően a tulajdonos kötelezettsége, hogy az újrahasznosításról szóló határozatnak megfelelő tartalommal kezdeményezze a művelési ág változást az érintett ingatlan vonatkozásában.

Korábban egyes megyékben ismert volt az a kedvezőtlen gyakorlat, hogy a jogi személy tulajdonában lévő ingatlan esetén a termőföldnek minősülő művelési ág változást – tévesen – tiltott tulajdonszerzésnek minősítette a bíróság.

A termőföldet eredményező ilyen művelési ág változás nem jár a tulajdonos személyének a megváltozásával, ennek megfelelően nem terjednek ki az eljárásra a termőföldről szóló, illetve a Földforgalmi törvény tulajdonszerzési korlátozásokkal kapcsolatos rendelkezései.

I.5. Bányászati célú kisajátítás, mint a területi igény biztosításának eszköze

Forrás:

- a kisajátításról szóló **2007. évi CXXIII. törvény**

Bányászattal, termőfölddel kapcsolatos különös rendelkezések, eljárás során lényeges részszabályok:

Kisajátításnak akkor van helye, ha

- a közérdekű cél megvalósítása az ingatlanon fennálló **tulajdon korlátozásával nem lehetséges**, vagy - külön törvény alapján - a közérdekű használati jog, vezetékjog, szolgalmi jog alapításában a tulajdonossal nem jött létre megállapodás, illetve e jogokat a hatóság nem engedélyezte;
- az ingatlan tulajdonjogának megszerzése **adásvétel** - törvényben meghatározott esetben csere - **útján nem lehetséges**;
- a közérdekű cél megvalósítására **kizárólag az adott ingatlanon** kerülhet sor, illetve ha a közérdekű cél megvalósítására több ingatlan alkalmas, annak más ingatlanon való megvalósítása a **tulajdon nagyobb sérelmével** járna; és
- a kisajátítással biztosított tevékenység **közösségi előnyei** a tulajdon elvonásával okozott kárt **jelentősen meghaladják**. Ennek mérlegelése során a kisajátítási hatóság a közérdekű tevékenység jelentőségét, így különösen a terület fejlődésére gyakorolt hatását, a tevékenységgel, szolgáltatással ellátásra kerülők számát, a foglalkoztatásra gyakorolt hatását és az ingatlan jellemzőit kell egybevetnie, örökségvédelmi érték, természetvédelmi érték esetén annak jelentőségét és a tulajdonelvonás arányosságát kell vizsgálnia.

Bányászati célból a fentiekén túl akkor lehetséges a kisajátítás, ha

- bányászati létesítmények elhelyezése céljából **szolgalom alapítását** - az ingatlan rendeltetésszerű használatának jelentős mértékű akadályozása, illetve megszüntetése miatt - a **hatóság nem engedélyezte** (külszíni bánya területi igényének a biztosítása érdekében üzemeltetési szolgalom hatósági határozattal nem alapítható),
- a bányászati tevékenység az **ingatlan rendeltetésszerű használatát megszünteti**,

Bányászati célból történő kisajátításhoz a **bányafelügyeletnek** a bányászati cél **indokoltságára vonatkozó, azonban nem kötőerejű véleményének** a beszerzése is szükséges.

Termőföld bányászati célú kisajátítására fő szabály szerint akkor kerülhet sor, ha a földnek a végleges más célú hasznosítását az ingatlanügyi hatóság engedélyezte, vagy a más célú hasznosítás folytatásához hozzájárult. Amennyiben az érintett termőföldre más személy javára **korábban más célú hasznosítás került** engedélyezésre, ez (már) nem képezi akadályát bányászati céllal kért más célú hasznosítás engedélyezésének az eredeti engedély időbeli hatálya alatt.

Erdőterület bányászati célú kisajátításához az erdészeti hatóságnak az erdőterület igénybevételeire kiadott elvi hozzájárulása szükséges.

Védett természeti és Natura 2000 területet érintő kisajátításhoz a természetvédelmi hatóság előzetes hozzájárulása szükséges.

Védetté nyilvánított régészeti lelőhely, illetve műemlék kisajátításához a külön jogszabályban meghatározott szerv előzetes hozzájárulása szükséges.

A kisajátítási kérelemben meg kell jelölni – többek között – a tervezett **beruházás megkezdésének időpontját és ütemezését** (összhangban kell lennie a kérelemnek legalább a bányászati igénybevételei ütemtervvel). Ha a kisajátítás célja ezen időkeretek között nem valósul meg, a tulajdonost **visszavásárlási jog** illeti meg.

Célszerű a kérelmet az előírások szerinti tartalommal és mellékletekkel kitölteni, illetve ellátni, mert **hiánypótlásnak** csak 1 alkalommal, legfeljebb 30 nap póthatáridővel van helye.

A kisajátítási eljárás során a hatóság csak abban az esetben küldi ki előzetesen a **szakvéleményt** véleményezésre, ha ezt a kisajátítást kérő, illetve az ügyfél kéri.

A **kisajátítási kártalanítást** a jogerőre emelkedést követő 30 napon belül kell (kamatokkal együtt!) megfizetni és ennek tényét igazolni is kell. A kártalanítás összege **Áfa** szempontjából mindig bruttó.

A kisajátítási határozatban a **birtokbaadásról** is rendelkezni kell, a Kstv. által meghatározott keret között, mérlegelési jogkörben eljárva.

A határozattal szemben **közigazgatási per** kezdeményezhető (újrafelvételnek, felügyeleti intézkedéssel történő megváltoztatásnak, megsemmisítésnek nincs helye) azzal, hogy amennyiben

a jogalap is vitatott, úgy a kisajátítási határozat végrehajtását fel kell függeszteni, hasonlóan a kapcsolódó egyéb közigazgatási eljárásokat is (ingatlan-nyilvántartási, építésügyi).

Az állam javára bányászati céllal kisajátított ingatlan minden esetben a **MNV Zrt. kezelésébe** kerül, aki köteles az ingatlan **tulajdonjogának**, valamint a bányavállalkozót a Bt. értelmében megillető **használati jognak** az ingatlan-nyilvántartásba történő **bejegyzését** az ingatlanügyi hatóságnál az MNV Zrt. kérelmezi.

Lényeges új szabály, hogy a bányászati célú kisajátítás esetén a bányavállalkozó kisajátított ingatlanra vonatkozó használati jogát az ingatlanügyi hatóság a jogerős **kisajátítási határozat alapján** jegyzi be az ingatlan-nyilvántartásba, azaz a határozatban szerepeltetni kell azt, amely egyben szükségtelessé teszi a korábbi gyakorlat szerint az MNV Zrt-vel történő szerződéskötést.

Ha a bányászati célú kisajátítás feltételei **állami tulajdonban álló ingatlan** tekintetében állnak fenn, akkor az ingatlan tekintetében **szolgálatalapítási eljárást** kell lefolytatni a bányavállalkozó kérelmére attól függetlenül, hogy a bányászati célú igénybevétele az ingatlan rendeltetésszerű használatát kizárja.

II. Helyi adók és külszíni bányászat kapcsolata

II.1. Telekadó

Forrás:

- a helyi adókról szóló **1990. évi C. törvény**

Adó alanya:

Az adó alanya az, aki az **év első napján** az adóval érintett ingatlan **tulajdonosa**. Ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog esetén az adó alanya a **jog jogosultja**, illetőleg több tulajdonos esetén az adó a tulajdoni **hányadaik arányában** terhelik a tulajdonosokat.

Adó tárgya:

A törvény **2011. november 30. napjától** hatályos rendelkezései alapján a telekadó tekintetében adóköteles az **önkormányzat illetékességi területén lévő telek**.

A törvény jelenleg hatályos rendelkezései szerint a törvény alkalmazásában teleknek minősül az épülettel, épületrésszel **be nem épített földterület, ide nem értve**

- a) a belterületen fekvő termőföldet, feltéve, ha az tényleges mezőgazdasági művelés alatt áll,
- b) **a külterületen fekvő termőföldet**,
- c) a tanyát,
- d) a közút területét,
- e) a vasúti pályát, a vasúti pálya tartozékai által lefedett földterületet,
- f) a temetőkről és a temetkezésről szóló törvény temető fogalma alá tartozó földterületet,
- g) a halászatról és horgászatról szóló törvény szerinti víztározó területét,
- h) az erdőt,
- i) az ingatlan-nyilvántartásban mocsárként nyilvántartott földterületet.

A korábban hatályos törvényszöveg szerint az adókötelezettség az önkormányzat illetékességi területén lévő beépítetlen belterületi földrészletet érintette.

Az adó alapja:

Az adó alapja az önkormányzat döntésétől függően:

- a telek m²-ben számított területe, vagy
- a telek korrigált forgalmi értéke.

Az adó mértéke:

Az adó évi mértékének felső határa:

- m² alapú adóalap-számítás esetén 2014-ben **331,1 Ft/m²**,
- b) telek korrigált forgalmi értéke szerinti adóalap-számítás esetén: a korrigált forgalmi érték 3%-a.

Korrigált forgalmi érték: az illetékekről szóló törvény alkalmazásával megállapított **forgalmi érték 50%-a**;

Mentességek

1. Alanyi mentesség

- mentesség illeti az **egyesületet**, az **alapítványt**, a **közszolgáltató szervezetet**, a **köztestületet**, az **önkéntes kölcsönös biztosító pénztárat**, a **magánnyugdíjpénztárat** és - kizárólag a helyi iparüzési adó vonatkozásában - a közhasznú szervezetnek minősülő **nonprofit gazdasági társaságot** abban az adóévben, amelyet megelőző adóévben folytatott vállalkozási tevékenységéből származó jövedelme (nyeresége) után sem bel-, sem külföldön adófizetési kötelezettsége nem keletkezett. A telekadóban ez a mentesség csak az alapító okiratban, alapszabályban meghatározott **alaptevékenység kifejtésére szolgáló telek után** jár.
- nem terjed ki a törvény hatálya a **Magyar Államra**, a **helyi önkormányzatra**, a nemzetiségi önkormányzatra, a költségvetési szervre, az egyházi jogi személyre, a **Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-re**, a Nemzeti Eszközkezelő Zrt.-re, az Államadósság Kezelő Központ Zrt.-re, a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter felügyelete alá tartozó büntetés-végrehajtási gazdálkodó szervezetre, valamint a helyi iparüzési adó vonatkozásában a Magyar Nemzeti Bankra, az Országos Betétbiztosítási Alapra és a pénzügyi közvetítőrendszer egyes

szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. törvényben meghatározott Szanálási Alapra.

2. Mentés az adó alól (tárgyi mentesség):

- az épület, épületrész **hasznos alapterületével** egyező nagyságú telekrész,
- a belterületen fekvő, az ingatlan-nyilvántartásban **művelés alól kivett területként** nyilvántartott, **1 hektárt meg nem haladó** nagyságú földterület, feltéve, ha az adóévben annak teljes területe tényleges **mezőgazdasági művelés alatt áll** és e tényről a telek fekvése szerint illetékes mezőgazdasági igazgatási szerv az adóévben **igazolja**,
- az **építési tilalom alatt álló telek** adóköteles **területének 50%-a**,
- az adóalany **termék-előállító üzeméhez tartozó**, jogszabályban vagy hatósági előírásban megállapított **védő-biztonsági terület** (övezet), feltéve, ha az adóalany adóévet megelőző adóévi, évesített nettó árbevétele legalább 50%-ban saját előállítású termék értékesítéséből származik (2014. 01.01-től).

Az adókötelezettség keletkezése, változása és megszűnése (csak a külszíni bánya szempontjából releváns esetek):

1. Az adókötelezettség keletkezik:

- **belterületi termőföldnek** minősülő telek esetében a földterületnek az ingatlan-nyilvántartásban művelés alól **kivett területre** történő **átvezetését vagy tényleges mezőgazdasági művelésének a megszüntetését követő év** első napján,
- **külterületi termőföldnek** minősülő telek esetében a földterületnek az ingatlan-nyilvántartásban művelés alól kivett területre történő **átvezetését követő év** első napján,
- **erdőnek** minősülő telek esetében
  - (i) a földterületnek az ingatlan-nyilvántartásban **művelés alól kivett területre történő átvezetését követő év** első napján, feltéve, ha az Országos Erdőállomány Adattárban erdőként nem tartják nyilván vagy
  - (ii) az ingatlan-nyilvántartásban művelés alól kivett területként nyilvántartott földterületnek az Országos Erdőállomány Adattárból történő törlését követő év első napján.

2. Az adókötelezettség változik, illetve megszűnik:

- az ingatlan-nyilvántartásban művelés alól **kivett területként** nyilvántartott **belterületi telek** esetében a telek **művelési ágának** ingatlan-nyilvántartási **átvezetése és tényleges mezőgazdasági művelése megkezdése évének utolsó** napján,
- a fentiekől eltérően a
  - (i) tényleges mezőgazdasági művelés alatt álló belterületi telek esetében a telek művelési ágának ingatlan-nyilvántartási átvezetése évének,
  - (ii) belterületen fekvő termőföld esetében annak tényleges mezőgazdasági művelése megkezdése évének utolsó napján,
- **külterületi telek** esetében annak **termőföldként** történő ingatlan-nyilvántartási **feljegyzése évének utolsó** napján,
- teleknek minősülő földterület esetében a földterületnek az ingatlan-nyilvántartásban **erdő művelési ágra** történő átvezetése vagy az Országos Erdőállomány Adattárba történő **bejegyzése évének utolsó** napján,
- a telek **építménnyel való beépítése fél évének utolsó** napján
- **minden más változást a következő év első napjától** kell figyelembe venni.

A Bt. szerinti tájrendezési kötelezettség fokozatosan terheli a bányavállalkozót. A bányászati célból használt termőföld rekultiváció eredményeként termőföldként történő újrahasznosítása a fentiek alapján kockázatmentes megoldást jelenthet a telekadó fizetési kötelezettség alól, a művelési ág változás átvezetésének az évét követő évtől kezdődően.

Bírói gyakorlat és változó jogszabályi környezet

A 2011. november 29-ig hatályos törvényszöveg szerint az adókötelezettség az önkormányzat illetékességi területén lévő **beépítetlen** belterületi földrészletet érintette.

A Kúria a 2357/2011. számú közigazgatási elvi határozatában (Legf. Bír. Kfv. I. 35.565/2009.) rögzítette, hogy **telekadó nem állapítható meg** az olyan beépítetlen belterületi földrészlet után, amely **beépíthetetlen és beépítésre nem szánt besorolású** hulladéklerakó, és amelyet az **értékét meghaladó költségű rekultivációs kötelezettség** terhel (külszíni bányára analógia alkalmazásának elméleti lehetősége).

A Hulladéktörvény adótárggyal kapcsolatos rendelkezése módosításának indokaként a törvényalkotó kifejezetten rögzítette, hogy a **jogszabály a korábbi formájában azt eredményezné**, hogy az OTÉK szerinti **műtárgyak** (a Kúriai döntés eredményeként) **adómentessé válhatnának**, amely jelentős bevételkiesést eredményezne az önkormányzatok számára. A korábbi szabályozás azonban a törvényalkotó szerint **indokolatlanul korlátozta az önkormányzati adóztatási mozgásteret**, és környezetvédelmi szempontból sem volt kedvező.

Mivel a helyi adó az önkormányzatok legfontosabb saját bevételi forrása, ez a veszély kiváltotta a törvény módosításának igényét.

Megállapítható, hogy a szabályzás korrekciójának célja egyértelműen a telekadó alá tartozó ingatlanok számának növelése, a mentességek újraszabályozása és a külterületi ingatlanok bevonása volt.

II.2. Települési adó

Forrás:

- a helyi adókról szóló **1990. évi C. törvény**

A törvény 2014 évi módosítása teszi lehetővé a helyi önkormányzatok számára az ún. települési adó bevezetését. Ezt az új jogintézményt a **köznyelvben földadóként** emlegetik, mert az önkormányzatok a lehetőséggel leginkább a termőföldek vonatkozásában kívánnak élni.

Módosításra került a törvény korábbi 1. § (1) bekezdése:

*„E törvény felhatalmazása és rendelkezései szerint a települési (községi, városi, fővárosi és kerületi) önkormányzat képviselőtestülete (a továbbiakban: önkormányzat) **rendelettel az illetékességi területén helyi adókat (a továbbiakban: adót), valamint települési adókat vezethet be.**”*

Adó alanya, tárgya:

*„1/A. § (1) Az önkormányzat az **illetékességi területén rendelettel olyan települési adót, települési adókat vezethet be, amelyet vagy amelyeket más törvény nem tilt.** Az önkormányzat települési adót **bármely adótárgyra megállapíthat, feltéve, hogy arra nem terjed ki törvényben szabályozott közteher hatálya.** A települési adónak **nem lehet alanya állam, önkormányzat, szervezet, továbbá - e minőségére tekintettel - vállalkozó [52. § 26. pont].***

*A települési adóval kapcsolatos **eljárási kérdésekben az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezéseit** azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy az önkormányzat települési adót **önadózással megállapítandó adóként is bevezethet.***

*A települési adóból származó bevétel az azt megállapító **önkormányzat bevétele.**”*

A fenti rendelkezések alapján a Htv.-ben bevezetésre került a települési adó fogalma. Települési adóra vonatkozó rendelkezés keretében az önkormányzat, az illetékességi területén belül, **lényegében bármilyen adótárgy** vonatkozásában települési adót határozhat meg.

Adónem bevezetésének korlátai:

A települési adóval szemben **kizárólag az alábbi korlátokat határozza meg a Htv.:**

- A Htv. 1/A.§ (1) bekezdése alapján a települési adó lehet bármilyen adó, ha annak működtetését törvény nem tiltja. A települési adó(k) **nem terhelhetnek olyan adótárgyat, amelyre törvényben meghatározott - így akár központi, akár helyi - közteher vonatkozik.**
- További korlátot jelent, hogy a települési adónak (adóknak) **nem lehet alanya szervezet** vagy vállalkozói minőségére tekintettel **vállalkozó.**

52. § 26. pontja szerint **vállalkozó:** a gazdasági tevékenységet saját nevében és kockázatára haszonszerzés céljából, üzletszerűen végző

- a) a személyi jövedelemadóról szóló törvényben meghatározott **egyéni vállalkozó,**
- b) a személyi jövedelemadóról szóló törvényben meghatározott **mezőgazdasági őstermelő, feltéve,** hogy őstermelői tevékenységéből származó **bevétele az adóévben a 600 000 forintot meghaladja,**
- c) a **jogi személy,** ideértve azt is, ha az felszámolás vagy végelszámolás alatt áll,
- d) **egyéni cég, egyéb szervezet,** ideértve azt is, ha azok felszámolás vagy végelszámolás alatt állnak;

Példák és cikkek a települési adóra:

- Balmazújvárosban: a települési adó a **termőföldekre** vonatkozik
<http://www.balmazujvaros.hu/hirek/627-tajekoztato-telepulesi-adorol-es-bevallasarol>

Ilyen földadót egyébként 2015 februárjában már 11 településen bevezettek

- Zsombón: a **20 m-nél magasabb építményeket** adóztatják:
http://www.zsombo.hu/doc/jb1mr92kbq-19_2014.pdf
http://index.hu/gazdasag/2015/01/09/helyi_adok/
- Zalaapáti: **ebadó**
<http://www.zalaapati.hu/dokument/ebado.pdf>
- Apaj: földadót és gépjárműadó törvény hatálya alá nem tartozó **egyéb járművekre**
http://www.apaj.hu/dok/2014/15_2014_XI_28_Jarmuado_rendelet.pdf

III. EKÁER rendszer egyes kérdései

Forrás:

- az adózás rendjéről szóló **2003. évi XCII. törvény**
- az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer működésével összefüggésben a kockázatos termékek meghatározásáról szóló **51/2014. (XII.31.) NGM rend.**
- az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer működéséről szóló **5/2015. (II. 27.) NGM rend.**

A termékek közúti fuvarozásával kapcsolatos bejelentési kötelezettségre vonatkozó törvényi keretszabályozás 2015. január 1-én lépett hatályba (Art. 22/E §).

Fő szabály:

Az útdíjköteles ($x > 3,5$ to össztömeg) járművel végzett, közúti fuvarozással járó

1. az Európai Unió más **tagállamából belföldre** irányuló Közösségen belüli **termékbeszerzést vagy egyéb célú behozatalt,**
2. belföldről az Európai Unió **más tagállamába** irányuló **termékértékesítést vagy egyéb célú kivitelt,**
3. **belföldön nem közvetlen végfelhasználó részére történő első Áfa** köteles termékértékesítést

(a továbbiakban együtt: **közúti fuvarozással járó tevékenység**) kizárólag érvényes EKAER számmal rendelkező adózó folytathat.

A közúti fuvarozással járó tevékenységnek **minősülést nem befolyásolja**, hogy a közúti fuvarozást a terméket értékesítő, a terméket beszerző, az egyéb célú behozatalt, egyéb célú kivitelt megvalósító személy, szervezet vagy bármelyikük megbízásából más végzi.

Ha a terméket egymást követően többször értékesítik úgy, hogy azt **csak egy** alkalommal **fuvarozzák** el közúton, a 3. esetkörre arra a termékértékesítésre kell alkalmazni, **amely során a terméket elfuvarozzák.**

Amennyiben a terméket olyan adózó fuvarozza vagy fuvaroztatja el, aki (amely) ezen értékesítések láncolatában címzett és egyúttal feladó, úgy kell tekinteni, mint aki (amely) a termék fuvarozását vagy fuvaroztatását feladóként végzi.

Lényeges általános mentességi szabályok:

- ugyanazon feladótól ugyanazon címzett részére ugyanazon útdíjköteles gépjárművel egy fuvarozás keretében szállítandó **nem kockázatos termékek**, ha azok együttes bruttó tömege a **2500 kg-ot és** azok együttes adó nélküli értéke az **5 millió forintot** nem haladja meg,
- ugyanazon feladótól ugyanazon címzett részére ugyanazon útdíjköteles gépjárművel egy fuvarozás keretében szállítandó **kockázatos termékek**, ha azok együttes bruttó tömege az **500 kg-ot és** azok együttes adó nélküli ellenértéke az **1 millió forintot** nem haladja meg.

Kockázatosnak minősített termék:

Kockázatosnak minősített termék (továbbiakban: **kockázatos termék**) olyan gépjárművel történő fuvarozása esetén, amely nem útdíjköteles, szintén alkalmazni kell az Art. fenti előírását.

Külszíni bányászati tevékenység vonatkozásában kockázatos termék különösen a homok, a kavics, a sóder, a tört vagy zúzott kő, stb.

Kockázati biztosíték:

Ha **(i)** a fuvarozás kockázatos termékkel nem útdíjköteles gépjárművel történik, illetve ha **(ii)** a bejelentési kötelezettséggel érintett tevékenységet kockázatos termékkel végzi az adózó, akkor fő szabály szerint **kockázati biztosítékot** köteles nyújtani. EKAER számot csak a biztosíték teljesítését (illetve előírt szinten tartását) követően lehet igényelni.

Biztosíték feltöltés „0”-ról: 45. napig fuvaronként az adó nélküli termékérték 15%-a

Biztosítékadás módja: letét és/vagy garancia

Mentesség: minősített adózó, vagy legalább két éve működik és köztartozásmentes, valamint nem áll adószám felfüggesztés hatálya alatt.

Fontos gyakorlati információ, hogy a kockázati biztosíték összegéből az adóhatóság egyéb jogcímen is jogosult **inkasszóra.**

Szolgáltatandó adatok:

Az adóhatóságnál ügyfélkapun végzett regisztráció útján elérhető, EKAER elektronikus felületen kell bejelenteni a feladó, a címzett, az áru és a fuvarozó meghatározott adatait.

A gyakorlatban az adózó nevében eljáró elsődleges meghatalmazott mellett un. másodlagos felhatalmazásokat is lehet adni, amely során adatkezelési szintek is beállíthatóak. Nagyobb vállalkozások esetén különösen előfordulhat, hogy célszerű a pénzügyi adatok változására rálátást engedni meghatározott személyi kör részére (pl. kockázati biztosíték mértékének figyelése), ugyanakkor nem feltétlenül szükséges, vagy szabad ezzel azonos személyi kör részére módosítási jogosultságot adni.

A gyakorlatban nagyon fontos szabály, amelyet az adóhatóság kiemelt vizsgálati szempontként tart számon, a **valós adatok** (max 10%-os eltérés megengedett bizonyos esetekben – bruttó tömeg, ár, illetve előállítási érték) szolgáltatása (fuvarszköz rendszáma, termék bruttó tömege, stb.). A rendszer értelemszerűen lehetőséget biztosít az adatok változásának a bejelentésére (pl. baleset miatt más fuvarszközzel folytatja a fuvarozó a szállítást, mint amivel elkezdte) is.

Az adatok pontos rögzítése, a változások bejelentése azért is nagyon fontos, mert hiba esetén az adóhatóság függetlenül attól, hogy ki a közvetlen felelős, a feladót fogja szankcionálni. A későbbi viták, félreértések elkerülése érdekében éppen ezért célszerű a folyamatban érintettekkel (fuvarozó, címzett) kötött szerződésekben konkrétan kitérni arra, hogy lényeges szerződésszegésnek minősül, amennyiben valaki az adatszolgáltatási kötelezettségének nem, vagy hiányosan tesz eleget, illetve valótlan adatot szolgáltat.

EKAER-rel kapcsolatos adatszolgáltatások időpontja:

- **fuvarozás megkezdését megelőző** – legkésőbb a fuvarozás megkezdéséig
- **a kirakodási (átvételi) címre érkezésig (változásbejelentés)** - haladéktalanul
- **kirakodási (átvételi) címre érkezéskor** – legkésőbb érkezést követő 3. munkanapon, de az EKAER szám érvényességi időn belül

EKAER elektromos rendszerben bekövetkező **üzemzavar, vagy az internet szolgáltatás elégtelensége** miatt az adózó nem szankcionálható és a bejelentést az akadály megszűnését követő munkanapon kell teljesíteni.

EKAER szám érvényessége:

Megállapítástól számított 15 nap.

Bejelentésre kötelezettek személye:

1. EU-s tagállamból belföldre történő beszerzés (import) vagy egyéb célú behozatal esetén – **címzett**
2. Belföldről EU-s tagállamba történő értékesítés (export), vagy egyéb célból történő közúti fuvarozás esetén – **feladó**
3. Belföldről belföldre történő termékértékesítés esetén – **feladó** (többszöri értékesítés esetén, ha csak egyszer történik fuvarozás, az a feladó, aki fuvaroztat)

Ha a nem kockázatos terméket a címzett fuvaroztatja - **címzett**

Budapest, 2015. május 14.

Jó szerencsét!